

נקודה שק חינוך

במה לנושאי חינוך להורים ומחנכים

תקשורת חיובית

כאור השמש לפרח

הדבר שמלווה את האדם לאורך חייו זו האהבה. כל אהבה שההורים יכולים לתת לילדים מוסיפה להם קשר עם ההורים. טוב וחשוב שהילד ידע, יראה וירגיש שהוא חשוב להורים ואהוב על ידם. הם דואגים לו, מתעניינים בו, מתעניינים בלימודיו, וכיוצא בזה.

(הרב וולבה / זריעה ובניין בחינוך, עמ' 10)

"אם ראית תלמיד שלימדו קשה עליו כבוד, בשביל רבו שאינו מסביר לו פנים." החינוך ומאור הפנים לילד ולתלמיד הוא כאור השמש לצמחים ולפרחים. מותר לתת מתנה לילד מכיוון שאוהבים אותו ולומר לו את זאת, לא רק בשל הישגיו הלימודיים.

מנגד, חשוב שלא לטשטש בין חום ואהבה לבין פינוק וחוסר גבולות בבית. אי אפשר לגדול לתורה ולמצוות ללא מסגרת ברורה ומחייבת. חייבים להציב גבולות, וכבר אמר החכם הגדול רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל: **חינוך הוא אומנות!**

(הרב יצחק לורנץ שליט"א / בית המידות, עמ' 210)

יוסף הצדיק אומר לאחיו: "לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים, ושימיני לאב לפרעה", ומסביר רש"י: **"לאב - לחבר ולפטרון"**.

תפקידו של האב הוא לאחוז את שני התפקידים הנחוצים הללו כאחד - להיות "חבר", ועם זאת "פטרון". להושיט אוזן קשבת, להעניק חמימות ואהבה - ובמקביל לכוון ולהדריך. רק בכך יוכל למלא כראוי את תפקידו כאב לילדיו.

(דברי הרב זילברשטיין שליט"א / מובא ב"כזה ראה וחנוך", עמ' שמז)

מבט לטווח ארוך

חשוב מאוד להרעיף על הילדים הרבה חום ואהבה ולהתנהג עימם במידות טובות, כך נחנך אותם למידות טובות, נספר להם סיפורים על התנהגותם הנהדרת של גדולי ישראל, ישמעו המה מאיתנו התייחסות חיובית על מי שמתנהג במידת החסד והטוב. לא נדבר בבית דברים שליליים וקשים על שאר אנשים, בצורה זאת נאהיב ונחשיב את המידות אצלם באופן נעים וחיובי.

הניסיון מוכיח כי ילד שגדל עם הרבה אהבה וחום מהוריו ומחנכיו, יפתח **הסתכלות חיובית** על העולם ובריותיו ויתנהג בדרך של **טוב וחסד**. גם זה נכלל ב"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם". לב האדם נבנה מהשתקפות של הלב של האדם האחר. **מיומנו הראשון בעולם זקוק הילד לחום בלי גבול, זה חשוב לו לא פחות מהמזון.**

(הרב יצחק לורנץ שליט"א / בית המידות, עמ' 210)

חינוך הוא תהליך שצריך להיות לכתחילה לטווח ארוך. כבר כאשר הילד בן שנתיים או שלוש שנים, צריך לדעת ולקחת בחשבון שכשהוא יהיה בן ארבע עשרה חמש עשרה הוא יהיה בתקופה קשה מאוד. כדי לעבור את התקופה של גיל ארבע עשרה בשלום, הוא צריך להיות קשור עם ההורים שלו ביחס חם. אם ההורים מתייחסים בתקיפות אל ילד בן שנתיים, שלוש או ארבע, אם מחנכים בחינוך נוקשה, אם מכים אותו ודורשים ממנו מעבר ליכולתו - הורסים את היחס החם של הילד אל ההורים.

המנות והיחס הנוקשה מפעפעים בתת ההכרה של הילד מבלי שהוא יודע, ובזמנן ההתבגרות הדבר יוצא ומתגלה, וההורים רואים שאיבדו את היחס אל הילד.

(הרב וולבה / זריעה ובניין בחינוך, עמ' 11)

מפתח הלבבות

כל כובד המשקל בחינוך מונח בגישה של הרב אל תלמידו. התכסיסים והשיטות אינם קובעים כל כך את אופי החינוך, כמו הזיקה הנפשית המתפתחת בין המחנך לתלמידו. על המחנך להתאמץ למצוא את הדרך, את השפה המתאימה, כדי להתאהב על התלמיד ולרכוש אמונו, עד שיהפך לדמות קובעת בעיצוב חייו.

זהו האמצעי החשוב ביותר בחינוך. זהו המפתח ללבבות. מחנך שהצליח להתאהב על התלמידים - עתידה השפעתו להכות שורשים בליבותם אף לימים רחוקים, ואף כשיתגלגלו למקומות רחוקים, לבל יסטו מן הדרך שהתווה לפנייהם. אין ערוך להשפעת הרב הנחרתת בנפש הילד הרך.

(מרו הגרא"מ שך זצ"ל / מכתבים ומאמרים ח"ו, מאמר תשצ"א, עמ' 1)

כל ההצלחה בחינוך צריכה להיות על ידי נתינת טעם ושמחה לילדים מתוך הארת פנים יתרה. בכוח לא נוכל אף פעם להכניס חשק בילדים, ואדרבה, על ידי שהאב יתעקש עם הילד זה יגרום לדחייה אצלו והיפך החשק לתורה ח"ו.

(רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל / קונטרס "דבר זה רבנו הגדול אמרו", עמ' 7)

בספר מנחת שמואל מביא מחבר הספר בשם רבו, רבי חיים מוולאז'ין: **"בזמן הזה קשות אינם נשמעים"**. אם אומרים דברים קשים הם לא נשמעים. נשמעים רק הדברים הרכים והטובים. אדרבה, הדברים הקשים מזיקים.

מה לעשות כאשר הילד איננו שומע? צריך להגיד פעם ופעמיים עד שהילד שומע. זוהי החכמה של חינוך, לדעת איך לדבר ומתי לדבר.

(הרב וולבה / זריעה ובניין בחינוך, עמ' 10)